

Dovolání Sociální demokracie znovu posoudí Nejvyšší soud

6.9.2023 - Kamila Abbasi | Ústavní soud ČR

I. senát Ústavního soudu (soudce zpravodaj Jan Wintr) zrušil usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2023, č. j. 27 Cdo 2177/2022-137, protože jím bylo porušeno základní právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Podstatou celé věci byla čistě procesní otázka posouzení splnění náležitostí dovolání, která se promítá do práva stěžovatelky na přístup k soudu.

Stěžovatelkou je politická strana, která během řízení změnila název z České strany sociálně demokratické na Sociální demokracii. Městský soud v Praze vyhověl návrhu vedlejšího účastníka a vyslovil neplatnost rozhodnutí členské schůze místní organizace České strany sociálně demokratické Hrabůvka ze dne 4. 11. 2019. Tímto rozhodnutím nebyl vedlejší účastník zaregistrován jako člen politické strany. K odvolání stěžovatelky posléze Vrchní soud v Praze usnesení městského soudu potvrdil. Stěžovatelka proto podala proti rozhodnutí vrchního soudu dovolání. Nejvyšší soud jej však odmítl pro vady s tím, že dovolání neobsahovalo vymezení, v čem stěžovatelka spatřuje naplnění předpokladů přípustnosti.

Stěžovatelka ve své ústavní stížnosti namítala porušení svého práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny a principu důvěry jednotlivce ve správnost aktů veřejné moci zaručený čl. 1 odst. 1 Ústavy. Podle argumentace stěžovatelky v ústavní stížnosti jí Nejvyšší soud odepřel právo na přístup k soudu, když odmítl její dovolání pro vady.

Ústavní soud stížnosti stěžovatelky vyhověl a rozhodnutí Nejvyššího soudu zrušil. Jakkoliv z ústavního pořádku neplyne právo na dovolání v civilních věcech, právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny garantuje jednotlivci možnost domáhat se stanoveným postupem ochrany práv svých před nezávislým a nestranným soudem. Onen „stanovený postup“ je pak zákonodárcem upraven v procesních předpisech podústavního práva, které určují, kdy a jakým způsobem lze právo na soudní ochranu realizovat. Podle občanského soudního řádu Nejvyšší soud při podaném dovolání nejprve posuzuje, zda dovolání obsahuje zákonem vyžadované náležitosti (včetně vymezení, v čem je spatřováno splnění předpokladů přípustnosti dovolání) a až poté hodnotí, zda je jeden z předpokladů přípustnosti dovolání v konkrétním případě skutečně splněn.

Ústavní soud po posouzení obsahu dovolání dospěl k závěru, že stěžovatelka vymezila právní otázku, na niž rozhodnutí odvolacího soudu závisí – a to otázku míry zasahování státu do vnitřních záležitostí politických stran. Tato otázka se přitom dotýká ochrany základních práv a svobod, konkrétně práva na sdružování v politických stranách. Stěžovatelka tedy otázku hmotného či procesního práva vymezila, byť nepřímou. Stěžovatelka v dovolání opakovaně argumentovala tím, že došlo k porušení ustálené rozhodovací praxe nejen odvolacího, ale i Ústavního soudu. Odkázala přitom na konkrétní soudní rozhodnutí.

Ústavní soud zdůraznil, že dovolání je nutné posuzovat podle jeho obsahu. Plynou-li předpoklady přípustnosti dovolání dostatečně z právní argumentace obsažené v dovolání, nelze takové dovolání odmítnout jako vadné jen proto, že předpoklady přípustnosti nejsou v dovolání označeny přímo a explicitně. Vykládá-li dovolací soud požadavky kladené na náležitosti dovolání přísněji, než to plyne z ústavně konformního výkladu § 241a odst. 2 ve spojení s § 237 občanského soudního řádu, porušuje právo dovolatelů na přístup k soudu, které tvoří součást práva domáhat se stanoveným postupem

soudní ochrany podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Úkolem Nejvyššího soudu tak nyní bude posoudit případ stěžovatelky znovu.

Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1564/23 je dostupný zde (528 KB, PDF).

<https://www.usoud.cz/aktualne/dovolani-socialni-demokracie-znovu-posoudi-nejvyssi-soud>